

09 MRS. 2009

NKN-111-00005

marma

Afgørelse

i sagen om ændring af Naturklagenævnets afgørelse om fredning af Læsten Bakker.

Naturklagenævnet traf den 14. december 2006 afgørelse om revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker i Purhus Kommune (nu Randers Kommune). Nævnet traf samtidig afgørelse om erstatning i anledning af fredningen.

Erstatningsafgørelsen blev indbragt for Taksationskommissionen af en række lodsejere, herunder den lodsejer, som ejer størstedelen af det fredede område, Helge Bay-Smidt.

I forbindelse med Taksationskommissionens behandling af sagen har Randers Kommune efter drøftelser med Helge Bay-Smidt fremsendt forslag til Fredningsnævnet for Midtjylland om ændring af det stiforløb frem til udsigtspunktet Kragbjerg Høj, som Naturklagenævnet har besluttet.

Efter Taksationskommissionens opfattelse er det mest hensigtsmæssigt, at Naturklagenævnet træffer afgørelse om, hvorvidt Randers Kommunes anmodning om ændring af stiforløbet skal imødekommes.

Randers Kommune har ved brev af 18. januar 2008 som revideret ved brev af 17. juni 2008 fremsendt ansøgning vedlagt kortbilag til fredningsnævnet. Fredningsafgørelsen foreslås ændret på følgende 4 punkter:

1. Stiføring til Kragbjerg Høj.
2. Niveaufri krydsning af publikum og kreaturer.
3. Stiføring over engen.
4. Stiføring gennem mosen i fredningens vestlige del.

Ad 1. Stiføring til Kragbjerg Høj.

Randers Kommune foreslår et stiforløb til Kragbjerg Høj længere mod syd. Baggrunden er, at kommunen ønsker at undgå et meget omfattende og dyrt anlægsarbejde, som efter kommunens vurdering vil indebære en del uhensigtsmæssig terrænregulering i fredningen og en ressourcekrævende vedligeholdelse. Randers Kommune finder, at den nu foreslåede linjeføring vil medføre yderst begrænset anlæg og vedligeholdelse og samtidig vil give publikum en større naturoplevelse. Lodsejeren har været med på råd og kan gå ind for denne løsning.

Ad 2. Niveaufri krydsning af publikum og kreaturer.

For at kunne videreføre den pleje, som har været i gang de sidste 20 år, er det vigtigt at arealerne kan afgræsses. Efter Randers Kommunes vurdering er en stiføring ind på arealet uden frahegning af stien for risikabel og i praksis ikke muligt. Derved ville et stort areal afskæres for samgræsning med det øvrige areal. For at afhjælpe dette ønsker Randers Kommune at etablere niveaufri krydsning af publikum og kreaturer ved anvendelse af en tunnel, som vist for kortbilaget. Publikum føres gennem et rør med en diameter på 2,5 meter i ca. 6 meters længde. Da røret placeres i slugten og tænkes halvt nedgravet vil det efter kommunens opfattelse ikke komme til at virke dominerende i landskabet.

Ad 3. Stiføring over engen.

Den udlagte stiføring over engen neden for Kragbjerg Høj er fastlagt på grundlag af de daværende ejerforhold og driftsmuligheder. Der er siden sket ændringer i ejerforhold og dermed også i driftsmuligheder. Randers Kommune finder, at den nu foreslåede stiføring tager hensyn til de nye ejerforhold og udnytter de muligheder, der nu er for at lave et bedre forløb.

Ad 4. Stiføring gennem mosen i fredningens vestlige del.

Randers Kommune har efter drøftelse med de involverede ejere opnået enighed om at lægge stien som vist på kortbilag, hvorved stien på den længst mulige strækning følger et gammelt vejforløb.

Afgørelse.

I sagens behandling har deltaget 7 af Naturklagenævnets medlemmer: Mikkel Schaldemose (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild og Poul Søgaard.

Naturklagenævnet skal enstemmigt udtale:

Naturklagenævnet besøgte Læsten Bakker den 13. oktober 2005 og afholdt offentligt møde om sagen. Samtlige lodsejere var indkaldt til besøget. Helge Bay-Smidt, som ejer de centrale arealer i fredningen, deltog ikke i besøget eller det offentlige møde og var ikke repræsenteret af andre.

I forlængelse af besøget og det offentlige møde traf Naturklagenævnet bl.a. beslutning om at undersøge mulighederne for et stiforløb op til Kragbjerg Høj med et udgangspunkt fra Engtoften nord for punkt M til erstatning for det stiforløb mellem punkt M og punkt T, som fredningsnævnet havde fastlagt. Da lodsejeren ikke havde deltaget i besøget og det offentlige møde, blev dette spørgsmål efterfølgende drøftet nøje med Århus Amt og lodsejeren, som sammen besøgte området. Lodsejeren foreslog bl.a., at der alene blev fastlagt et stiforløb fra punkt N til G, mens forløbet M-T-N og T-G blev sløffet af hensyn til mulighederne for at fortsætte afgræsning med kreaturer. Naturklagenævnet overvejede i den forbindelse i hvilket omfang offentlig adgang kunne antages at medføre sådanne gener for den fortsatte afgræsning med kreaturer, at lodsejers ønsker om begrænsning af stiforløbene skulle imødekommes.

På baggrund af drøftelserne med Århus Amt og lodsejeren besluttede Naturklagenævnet til sidst at fastholde det stiforløb, som fredningsnævnet havde fastlagt, da der efter nærmere undersøgelser ikke kunne peges på et mere hensigtsmæssigt forløb. På grundlag af amtets udtalelser og Naturklagenævnets kendskab til kvæghold i andre offentligt tilgængelige områder lagde nævnet til grund, at det er muligt at fortsætte afgræsning samtidig med, at offentligheden igen får adgang til Kragbjerg Høj ad de fastlagte stiforløb.

Det er således Naturklagenævnets vurdering, at nævnet har taget specifikt stilling til, hvor stien til Kragbjerg Høj skal forløbe. Der er ikke anført argumenter, som ikke var Naturklagenævnet bekendt da afgørelsen blev truffet, for at placere stien anderledes end nævnet allerede har besluttet.

Det bemærkes, at det fremgår af fredningen, at offentligheden alene har ret til at færdes ad det udlagte stinet i Læsten Bakker og ikke må bevæge sig ind på græsningsarealerne i øvrigt. Pleje-

myndigheden skal skilte med dette (§ 8, pkt. c). Hegning kan ske, hvor plejemyndigheden i samarbejde med ejeren vurderer, at der kan opstå konflikter mellem publikum og græssende dyr. Plejemyndigheden bekoster og forestår eventuel opsætning af hegn på begge sider af stien, samt låger og skiltning (§ 8, pkt. d).

Naturklagenævnet finder derfor ikke grundlag for at ændre afgørelse af 14. december 2006 for så vidt angår det fastlagte stiforløb til Kragbjerg Høj.

For så vidt angår etablering af tunnel og de to andre stiføringer mod syd er det Naturklagenævnets vurdering, at disse ændringer har et så begrænset omfang, at fredningsnævnet i givet fald kan meddele dispensation hertil. Naturklagenævnet finder det mest korrekt, at de lokale myndigheder står inde for, om der er konsensus om de foreslåede ændringer. Naturklagenævnet bør ikke træffe en sådan afgørelse som førsteinstans uden nærmere kendskab til grundlaget for ændringsforslagene.

Det bemærkes i øvrigt, at ifølge fredningens § 8, pkt. c, kan etablering af nye stier ske med ejers accept og fredningsnævnets godkendelse. Ifølge pkt. e kan kreaturpassager isættes på de strækninger, hvor stien hegnes.

På denne baggrund fastholder Naturklagenævnet afgørelse af 14. december 2006 om revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker i Purhus Kommune i sin helhed.

Såfremt Taksationskommissionen finder, at fredningsafgørelsen skal medføre en væsentligt højere erstatning til lodsejeren end fastsat af fredningsnævnet og Naturklagenævnet, går Naturklagenævnet ud fra, at den nærmere begrundelse herfor vil fremgå af Taksationskommissionens afgørelse.

På Naturklagenævnets vegne

Marianne Mathiesen
Specialkonsulent